

SAÚDA DO PRESIDENTE

No mes de xuño de 1998, un grupo de entusiastas admiradores da Illa de Ons, fundabamos esta Asociación. Este ano, polo tanto, celebramos o noso oitavo aniversario.

Impensable nos nosos inicios e sobre todo ultimamente, ante a cantidade de problemas aos que hai que enfrontarse, como manifestamos en numerosas ocasións e que, por razóns obvias, non vamos a citar pero si recordar: Tempo e Economía.

Estes dous vocablos de gran significación e influencia para nós, están relacionados de xeito moi directo cos nosos fins (non son lucrativos) e as nosas actividades (son gratuítas).

É por iso que, cada vez, os obxectivos que nos marcamos fanse máis complicados e difíciles e só nos mantén, polo momento, o ánimo e recoñecemento daqueles que saben do noso labor e que valoran o que estamos realizando. Este apoio moral é o que nos permite chegar ata aquí.

E recordando unha antiga película co título *"Mientras el cuerpo aguante"* non faltaron, nin faltarán, pola nosa parte, non só esforzo e vontade (reflectidos na realización de diversas actividades e a confección da revista que, cun significativo *guarismo* algarismo "11" sae agora á luz pública), senón tamén boas intencións. Outra cousa será que esas intencións non se vexan acompañadas ou compensadas como, cremos, se merece.

ACTIVIDADES REALIZADAS DURANTE O ANO 2005

- Peregrinación en barco pola Ruta Xacobeá Marítima dende a Guarda.
- Edición da Revista AUNIOS no seu nº 10
- Exposicións Fotográficas xunto con outras Asociacións e Grupos Culturais.
- Celebración na Illa de Ons da Festa dos Maios, coincidindo co Día das Letras Galegas e a presentación do nº 10 da nosa revista.
- Biblioteca Itinerante por varios colexios da comarca Arousa.

De entre as actividades realizadas destacaremos, pola falla de espazo, as seguintes:

- Viaxes Culturais e Gastronómicas por diferentes lugares da nosa xeografía galega.
- Organización de Charlas, presentación de libros, diaporamas,...
- Actividades diversas con outras Asociacións
- Intercambio de bibliografía con diferentes organismos.

A FESTA DOS "MAIOS" NA ILLA

Non só polo esforzo económico que supuxo, senón pola intensa actividade que houbo que desenrolar, levamos a cabo unha xornada que as numerosísimas persoas que nos acompañaron, non dubidaron en cualificar de fermosísima.

Ante a imposibilidade de celebrar esta tradicional festa no seu habitual día (1 de maio) trasladámola para o día 17 do mesmo mes, aproveitando a festividade do “Día das Letras Galegas”.

Socios e colaboradores (articulistas, anunciantes e prensa) invitados a tal fin, asistiron en gran número, o que creou un ambiente festivo e entrañable.

Os actos celebrados en locais que, xentilmente, nos puxo a disposición “Casa Acuña”, deron comezo coa Presentación da revista AUNIOS no seu número 10. A continuación o Catedrático e Doutor en Historia D. Francisco Calo Lourido ofreceu unha charla baixo o título “Os Maios, unha festa no ciclo anual”. A súa disertación e a súa elocuencia fixeron que a súa actuación resultase breve e calase profundamente nos asistentes. Foi moi ovacionado e felicitado.

Seguidamente se procedeu a cantar o “Maio”, cuxas coplas nesta ocasión, centráronse en temas relacionados coa “Nosa calidade como cantores”, “Prohibicións na Illa” e “A indosincrasia do illán”.

Rematada esta actuación que foi seguida con interese e troula, fíxose entrega a cada un dos presentes da revista editada.

O punto final constituíuno a celebración dun “lunch”, no que tomaron parte todos os asistentes, e un xantar ao que asistiron os socios e determinados invitados.

Estes dous actos gastronómicos estiveron marcados pola alegría, o bo humor, a harmonía e os comentarios acerca do noso labor. Brindouse pola continuidade da Asociación e os desexos de recibir a colaboración necesaria para dita continuidade.

XUNTANZAS GASTRONÓMICAS

Por moitas razóns, vímonos na necesidade de declinar a nosa asistencia a determinadas xuntanzas ás que fomos requiridos por outras Asociacións. Non obstante, ratificamos o noso agradecemento e confiamos en poder participar noutras ocasións nas que as nosas posibilidades sexan maiores e as nosas obrigacións nolo permitan.

Tan só tivemos a oportunidade de realizar a nosa habitual visita a Salvaterra do Miño, onde, como é tradicional, puidemos degustar a exquisita Lamprea.

Como colofón, un percorrido pola fermosa vila e paseo ata a veciña Monçao, mostrando aos que por primeira vez nos acompañaban, as belezas de ambas localidades.

Comida na Illa de Ons

REVISTA AUNIOS Nº 10

A revista AUNIOS nº 10 quixemos dedicala ás Illas Galegas, xa que temos unha sensibilidade especial cara a todo o relacionado co mar e, en especial, coas Illas, pois nunha coñecémonos, formamos a Asociación e realizamos nela e sobre ela unha chea de actividades.

Tamén, debido a que somos unha Asociación inscrita como promotora dos diferentes Camiños de Santiago, quixemos dedicala ás pouco coñecidas rutas marítimas galegas, dando a coñecer as illas que se atopan ao carón do Camiño Inglés, o Camiño do Norte, as que están á vista da Ruta Fisterra – Muxía e, como non, as relacionadas co Camiño Marítimo – Fluvial que nós seguimos reivindicando para que este comece na Guarda seguindo a derradeira singradura que, segundo a lenda, fixo o Apóstolo camiño do seu definitivo descanso.

Non tivemos moita sorte cos colaboradores aos que lle pedimos axuda para tratar as Illas da zona Cantábrica e nor-atlántica o que poderíamos chamar a Costa da Morte, por iso neste intre á hora de facer un pequeno repaso á revista, imos a dividir os artigos en dúas partes:

A primeira, toca a zona comprendida polas Rutas Norte e Inglesa e sobre as súas principais illas, nos fala **LINO PAZOS**, que seguindo a derrota trazada polos capitáns dos barcos que se aventuraban a viaxar dende portos europeos ata o de A Coruña, se atopaban coas illas de *Coelleira e Santa Cruz*, fondeando finalmente ó abrigo dos canóns da de *San Antón*, illas con importantes acontecementos históricos que as converten nas máis interesantes desta zona norcantábrica.

Seguimos o noso camiño cara ao sur, e deixamos atrás illas importantes como as Sisargas e adentrámonos nas rías de Corcubión e Muros-Noia onde **FRANCISCO FERNÁNDEZ E MIRO BILLAR** nos ofrecen uns pequenos datos históricos e lendas sobre a Illa de *A Creba* e rematan cunha poesía dedicada ás *Illas Lobeiras*.

Xa como dun chimpó entramos nas Illas maiores da Ruta Atlántica, e para esta segunda parte, vou comezar polo sur, pola fronteira con Portugal.

Conferencia de Francisco Calo Lourido o día da presentación da Revista nº 10

Precisamente facendo de ponte entre Portugal e A Guarda atópase a *illa da Insua* e sobre ela escribiu un magnífico traballo sobre a súa interesante historia, **Antón Ferreira Lorenzo**, historia bastante intensa para ser unha Illa de tan reducido tamaño. Nela frades, militares, lendas, contos e milagres mestúranse para darnos unha cumprida informacións sobre ela.

Seguindo a nosa derrota, pasamos de longo polas

Illas Cíes, que desta non tiveron ningún defensor e penetramos ata o fondo da ría de Vigo onde nos atopamos coa *Illa de San Simón*. Sobre ela fai unha pequena presentación rematando cunha poesía dedicada, **Pepy Clavijo** poeta e profesora en Vilaboa lugar dende onde a miraba tódolos días.

Si Pepy fai a presentación, **José Antonio Orge Quinteiro** fai unha breve, pero interesantísima, aproximación histórica ao arquipélago de *San Simón*. Non vai quedar nin un anaco da súa historia sen ser analizado por este investigador que xa no ano 1995 editaba un libro cun profundo estudo sobre ela. A súa descrición, cristianización, a lírica do medievo, prisión,..., e rematando cos actos do Día das Letras Galegas do ano 1998, danse cita neste apaixonante artigo.

Volvemos sobre os nosos pasos para, dobrando Cabo Home e a costa de Soavela, entrarmos na Ría de Pontevedra, onde, á vista das Illas de Ons e nas profundidades destas augas **José A. Mosquera** nos relata as súas experiencias como mergullador da Armada e, gracias aos seus coñecementos sobre arqueoloxía, nos poña na pista dun posible *pecio* dunha nave romana de tipo galera birreme. O autor despois de dar os datos suficientes sobre este achado, remata pedindo o interese das autoridades para a investigación destes importantes restos.

Na ría de Pontevedra, **Laureano Mayán Taboada**, realiza un triángulo de peregrinación entre as illas de *Tambo, San Cremonço e Ons* e, despois dunha pequena descrición, relata como baixo as advocacións de San Miguel, San Clemente e San Xoaquín, se converteron en centros espirituais de sona mundial.

Sobre a *Illa de Tambo* e a relación existente entre ela e Santa Trahamunda, a santiña da saúde, fálanos **Pablo Pérez Fernández**, en onde conta

as súas andainas mozas polo mosteiro das freiras, de como foi cativa polo mouro Abderramán II e como a forza da saudade a fixo regresar milagrosamente á illa de Tambo, a illa dos seus amores.

Xa de camiño cara ao remate da ría e antes de navegar por augas da Lanzada cara á Ría de Arousa, atopámonos coa *Illa de Ons*. Sobre esta, nosa Illa, tres foron as colaboracións:

M^o **Jesús Otero Acuña**, realiza un artigo homenaxe, que incluírá na segunda edición do seu libro “Illa de Ons: Privilegio de la Naturaleza”, aos que considera, primeiros precursores en dar a coñecer esta illa, a eses que miraron en Ons unha paraxe e unha Comunidade única e tan interesante, que lle dedicaron parte do seu esforzo investigador a resaltar as súas características históricas, etnográficas, naturais,...

Fernando Miranda Almón, realiza un percorrido pola historia contemporánea de Ons e co fin de que entendamos as actuais circunstancias histórico – xurídicas, ofrécenos algunhas pistas sobre a súa situación ao longo do tempo

Celestino Pardellas de Blas, este que lles fala, que sigo na miña teima de dar a coñecer o aspecto máis interesante e, á vez, máis negativo desta engaiolante illa como é o seu mundo antropolóxico – etnográfico.

Interesante porque douscentos anos de illamento e soidade deron pé a un mundo de tradicións, contos, lendas, ritos,...., e negativo porque ningún estudoso, agás algunhas pinceladas de excepción, se preocupou da súa investigación e posterior publicación. Hoxe en día, o que non se fixo xa é imposible facelo.

Nesta entrega fago un pequeno repaso ao mundo das meigas, as supersticións e os ritos, nas bocas de tres supostos mariñeiros illáns.

Antes de abandonar a Illa de Ons e pasar á seguinte ría cara ao remate desta singradura e, porque esta illa e o centro do Parque Nacional das Illas Atlánticas, incluiremos nesta zona a colaboración de **Santiago Ortiz**, quen entrega un artigo onde relata o interese biolóxico destas illas, da súa flora e a súa vexetación. Fai un percorrido polas especies máis interesantes e remata con unha táboa na que observaremos aquelas especies que se atopan no libros e listas vermellas da flora galega e española en perigo.

Penetrando na ría de Arousa, facemos unha parada ao carón da *illa de Sálvora*, onde **Estanislao**

Fernández de la Cigoña, nos falará sobre as colonias reprodutoras de aves mariñas que atoparemos nas illas menores do arquipélago de Sálvora. Sobre as singularidades de illas como Noro, Cabaceiros, Herbosa, Vionta,...., e sobre a súa interesantísima fauna mariña encontraremos importantes datos neste artigo.

Francisco Calo Lourido cóntanos como os historiadores empregan o Catastro do Marqués da Ensenada coma unha utilísimas fonte que nos aproxima á realidade de mediados do século XVIII aínda que moitas veces é máis utilizada para coñecer os lindeiros de montes en man común.

Neste artigo fai unha pequena singradura pola descrición que nel hai da Illa de *Onza, Ons, Louxo* (que hoxe coñecemos pola Toxa), e xa máis profundamente, sobre a *Illa de Arousa*.

Tamén sobre a *Illa de Arousa* nos escribe **Manuel Chazo** que realiza sobre ela unha breve aproximación histórica para logo dar paso a J. Luís Iglesias que co seu artigo Galeóns de Vilanova de Arousa, conta a vida nun destes

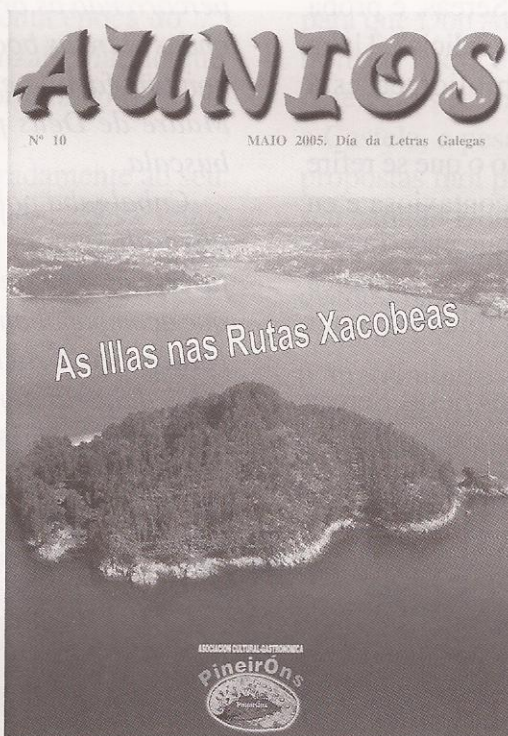
barcos o “Joaquín” onde Manuel Chazo traballou de maquinista ata a súa xubilación.

E xa antes de comezar o remonte do río Ulla cara a Compostela, botaremos o rizón na última illa deste número, a de *Cortegada*, da que **Eva Rodríguez** nos fai un esbozo histórico.

Para rematar contamos coa aportación do poeta **Víctor Calo** dedicada ás illas das Rías Baixas.

Lamentar a falla neste número de interesantes colaboradores como o que foi mestre desta Illa Julio Santos, dos grovenses Miguel Besada e Javier Fernández e do noso etnógrafo gastronómico Javier .. que por diferentes razóns de peso non puideron colaborar nesta entrega.

E dende logo agradecer aos anunciantes e organismos patrocinadores sen os cales non poderíamos sacar adiante esta angueira cultural.

Portada da revista nº 10